

עין משפט
גרי מצוה

סז:

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא

מסורת הש"ס

ע א מיי פיו מל' מלה
ס א ויחי ה' א סמ
לאין קב טושי' יד ס
קב טי' א סמיה':
ע א ב מיי שם פיו ה'
ח טמ' שם טושי'
ס טי' א':
ע ב ג ד מיי פיו ס' ה'
ד טמ' שם טור יד
מ' קב טושי' יד מ' ס'
ס טי' א' וי' דמ' סטי'
ז:
ע ב ה ד מיי פיו טמ' שם
ט טי' א':
ע ד ה ז מיי שם ה' א'
טמ' שם טור יד
ס:
ע ה ט י טור יד ס:

במישלים שניא איין תיפוק ארעא דא בלא כסף. תימה מה בין זה לנכית' דע"כ יכול לסלקו דאס לא היה יכול לסלקו אם כן בלא נכיתא נמי שרי כמשמע לעיל דקאמר באתרא דמסלקי לא יכול אלא נכיתא משמע אבל באתרא דלא מסלקי אכלי אפילו בלא נכיתא וזה דוחק לומר דנכיתא אין דרך לנכות אלא דבר מועט אבל כמשמעות דסורא רגילי' דמי ל' לשם כדי שזוי דמשמע דמשום דכתבי הכי שרי וי"ל דמאחר שמתפרש כן לא מיתחי כהלאה אלא כלוקח ממנו פירות של השנים הללו בלחוד דמים אבל בשארית כותב לו כן אלא מנכה כל שנה ושנה כפי עגמה נראה כאלו מוזיל גביה פירות אותה שנה כשכר מותר המלוה דמתן (לעיל ד' סד): לא יכחו הימנו כפחות ואפילו אם נאמר שלא יוכל לייקר לו פירות של שנה אחת דמסתמא אין בלאו לעשות תנאי חדש בכל שנה מ"מ האיל ולא קלבו כסוס כל השנים לפרש כשטר כשישנם שניא אילין מ'סוק מיחוי כהלאה:

האי משכנתא באתרא דמסלקי אין ב"ח גובה הימנה. דהוי כמטלטלי דיתמי דלא משמעדי לבעל חוב ולא דמי ליחומים שגבו קרקע במוכר אביהן דב"ח חזר וגובה אותה מהן א"ע"ג דשומא דהרא עולמ' דלא דהרא אלא משום ודעת הישר והטוב ומרשא הוא דקא זינן לה כדאמרין בפ"ק (לעיל ד' טו): ולהכי נמי אולטין הפירות בלא נכיתא:

ושביעית משמטתה. לא דמי למלוה על המשכון

דאינה משמטתה דאני מטלטלין דתפיס להו וקנה להו שלא בשעת הלוואה כר' יצחק (לקמן ד' סג). ולהכי גם בשעת הלוואה שבו של אחין יתן אבל קרקע לא:

והלכתא צריך למקנא מיניה. אין לפרש משום דמלוה קאמר מסתלקנה והוי פטומי מיני דלוה איבעי לאתניו דא"כ אמאי צריך למקנא לימא דלוה יתנה [א] ונראה דאריז לחצר שלוח הימנו סתם דאפי' אם יתנה הלוה צריך קנין שלא יחזור בו דאי בתחילת הלוואה א"ע"ג דהוי אתרא דלא מסלקי כיון שזה עמד וזוה לא יכול לקנות אלא מה שהוא מקנה לו: **דבינא** אבא בנכיתא. תימה לעיל אמרין דלורנא מרבנן אפי' נכיתא לא יכול ועוד דלעיל איפלוגי בקינותא רב אחא ורבינא ואפי' מאן דשרי מודה נכיתא דקאור לכל הפחות לורנא מרבנן

כנדולים. ואע"ג דלכל שיעור זוי לא מסלקין ליה דקאמר ממחילת אילתן אבן רביה הוא ואין כח דניינין להויאלו: **באתרא דמסלקי** לא יכול פירא אלא נכיתא. שיכח לו מן החוב דבר קצוב לשנה דנראה כמוכרו לו ויורד נספק דאפילו תלקה ולא יהו בה פירות יכנה לו אותה קצבה הלך כי שקיל מיניה טפי לאו רביה הוא. ודיוקא באתרא דמסלקי אבל באתרא דלא מסלקי כל ימי החוב היו כמכירה אליו ובלא נכיתא נמי אכל: **ולורנא** מרבנן. שצריך לשר דרכיו ולהתקדם אף כמותר לו פן ילמדו ממנו לזולל בראייתו אפילו נכיתא נמי לא יכול: **קיטוסא**. לקמן מפרש: **מאן דאמר נכיתא**. לישנא קמח דאמר בלול בלא נכיתא פליגי סבר בבתייתא כולי עלמא שרי: **למאן דאמר נכיתא**. לישנא קמח דאמר דלמרתין אפילו כי אכל חמש שנים קמחי נכיתא פליגי דמך מינייהו אר' (ה) היכא שרי: **במשלם שניא כו'**. דלא מיתחי כהלאה אלא כלוקח הימנו פירות השנים האלו כמעט הללו: **אין בעל חוב גובה סימס**. אם מה המלוה ופלה לפני בניו אין בעל חוב של כתיבה גובה כלוקח דאין להם לכתוב גבושה של קרקע כלום ומטלטלי בעלמא יניהו ומטלטלי דיתמי לא משמעדי לבעל חוב. דבשלמא צעודי קיים גבי אפילו מגלימא דעל כתפיה שרי לו הלוה מעותיו ומשמעדי והמורה אמרה יבא שליח ב"ד ויכנס לביתו ויעול משכנו דכתיב (דברים מד) והאיש אשר אתה נושא בו וגו' ואמרין לקמן (דף קיג). זה שליח ב"ד אבל היכא דמית כבדי יתמי מאי עבידיה דתבע הרי לא לוי ממנו. ואי ירמי קרקעות משמעדי נכסיה מחיים ומיחייבי מדין ערב דנכסייהו דבר איניש אינון ערבין ציה די' אחפיה עלייהו סמן אבל מטלטלי אפילו דין ערב יכא דלאו עלייהו סמן מלוה הואיל ובידו להצניען ולאבדן: **אין הכבוד נוטל פי שנים**. למאן דאמר בבבא בתרא (דף קכד): דאין הכבוד נוטל פי שנים במלוה הא נמי הואיל ואחרת דמסלקין מלוה בעלמא הוא דאין השדה לפניו אלא לשעבוד פירות והוה ליה דאין הכבוד נוטל כראוי לכל הפנים לאחר מיתה לחלוק כבמחזיק ביד אביו דכתיב (דברים כג) בכל אשר ימאל לו: **ושביעית משמטתה**. כשאר מלוה בשטר שנסכי ליה משעבדין להן ושביעית משמטתן דאין זה מלוה על המשכון

אין שביעית משמטתו דהס' כמשמעו של מטלטלין קיימין וטעמא משום דבעל חוב קונה משכון שצריך לילפין (לקמן דף סג). מולך תהיה דקדקא והוה ליה כגבוי: **בעל חוב גובה ממנו**. דמכר הוא אללו והיינו טעמא דלוהו: **אפי' תמרי דאבדויא**. כשגודרין תמרים שטומין מחללות תחת הדקלין וטופלין התמרים עליהם ואם בא וישלם לו מעותיו מסלקו אף מן התמרים התלושין שעל המחללות: **ואי אנכניהו כבר כסיפוי**. שנתן בתוך סלים כשטלן מן המחללות: **קנה**. אותם בהגבהה קודם שקיבל מעותיו והרי הן שלו: **ולמ"ד**. בבבא בתרא (ד' סה): **כלי של לוקח קונה לו**. ואמר לא מסלקא. [א] בשעת מתן מעות המנה על מנת כן נתן מעותיו וקרקע נקנה בכסף בין דרך מקח בין דרך שפירות בין כל הדרכים כפי התנאי: **לרין למיקנא מיניה**. דאי לא קני מיניה דיבורא בעלמא הוא ויכול לומר לא אשנה מן המנה: **א"ל איזיל ואייסי זוי**. ואשלם לך ומעתה אל תאכל פירות עוד: **לא איל**. הואיל והמעות מוכנים לו ולא נתנו לו רשות להיות שומט ואוכל ובאתרא דמסלקי קאי: **שדה אחוזה**. שאמרה מודה (ויקרא כז) לפדותה מן ההקדש לפי השנים שעד היכול סלע ופגדוין לשנה כפי משכון חמשים שקל לבית זרע חומר שעורים לארבעים ותשע שנות היובל: **ואע"ג דאכיל פירי**. הקדש טובא שזין פירות של כל השנה הרבה: פריק

אין שביעית משמטתו דהס' כמשמעו של מטלטלין קיימין וטעמא משום דבעל חוב קונה משכון שצריך לילפין (לקמן דף סג). מולך תהיה דקדקא והוה ליה כגבוי: **בעל חוב גובה ממנו**. דמכר הוא אללו והיינו טעמא דלוהו: **אפי' תמרי דאבדויא**. כשגודרין תמרים שטומין מחללות תחת הדקלין וטופלין התמרים עליהם ואם בא וישלם לו מעותיו מסלקו אף מן התמרים התלושין שעל המחללות: **ואי אנכניהו כבר כסיפוי**. שנתן בתוך סלים כשטלן מן המחללות: **קנה**. אותם בהגבהה קודם שקיבל מעותיו והרי הן שלו: **ולמ"ד**. בבבא בתרא (ד' סה): **כלי של לוקח קונה לו**. ואמר לא מסלקא. [א] בשעת מתן מעות המנה על מנת כן נתן מעותיו וקרקע נקנה בכסף בין דרך מקח בין דרך שפירות בין כל הדרכים כפי התנאי: **לרין למיקנא מיניה**. דאי לא קני מיניה דיבורא בעלמא הוא ויכול לומר לא אשנה מן המנה: **א"ל איזיל ואייסי זוי**. ואשלם לך ומעתה אל תאכל פירות עוד: **לא איל**. הואיל והמעות מוכנים לו ולא נתנו לו רשות להיות שומט ואוכל ובאתרא דמסלקי קאי: **שדה אחוזה**. שאמרה מודה (ויקרא כז) לפדותה מן ההקדש לפי השנים שעד היכול סלע ופגדוין לשנה כפי משכון חמשים שקל לבית זרע חומר שעורים לארבעים ותשע שנות היובל: **ואע"ג דאכיל פירי**. הקדש טובא שזין פירות של כל השנה הרבה: פריק

הגהות הב"ח
(ב) ויחי ה' א סמ
(ג) ויחי ה' א סמ
(ד) ויחי ה' א סמ
(ה) ויחי ה' א סמ
(ו) ויחי ה' א סמ
(ז) ויחי ה' א סמ
(ח) ויחי ה' א סמ
(ט) ויחי ה' א סמ
(י) ויחי ה' א סמ
(יא) ויחי ה' א סמ
(יב) ויחי ה' א סמ
(יג) ויחי ה' א סמ
(יד) ויחי ה' א סמ
(טו) ויחי ה' א סמ
(טז) ויחי ה' א סמ
(יז) ויחי ה' א סמ
(יח) ויחי ה' א סמ
(יט) ויחי ה' א סמ
(כ) ויחי ה' א סמ
(כא) ויחי ה' א סמ
(כב) ויחי ה' א סמ
(כג) ויחי ה' א סמ
(כד) ויחי ה' א סמ
(כה) ויחי ה' א סמ
(כו) ויחי ה' א סמ
(כז) ויחי ה' א סמ
(כח) ויחי ה' א סמ
(כט) ויחי ה' א סמ
(ל) ויחי ה' א סמ

הגהות הנר"א
(א) גבי אמר חילוי טו'
גבי התמרים השמיטין וכן
היינו: [ב] ויחי ה' א סמ
ואמר לא מסלקא בשעת
טו' גבי וימדין וישיבא
תמריהו אפי' אחר מתן
מעות. גבי ומימי וסבבו
תמריהו מפרש כפירוש:
[ג] תוב' דיה הלכתא.
וינחה טו' גבי ושעת
מתן מעות מייש' שרי'
דא"ש ועוד אבל התמרים
אין מתלק' בכל זה ומשמע
דאפי' בשעת הלוואה ופי'
ג'.

הגהות הנר"א
(א) גבי אמר חילוי טו'
גבי התמרים השמיטין וכן
היינו: [ב] ויחי ה' א סמ
ואמר לא מסלקא בשעת
טו' גבי וימדין וישיבא
תמריהו אפי' אחר מתן
מעות. גבי ומימי וסבבו
תמריהו מפרש כפירוש:
[ג] תוב' דיה הלכתא.
וינחה טו' גבי ושעת
מתן מעות מייש' שרי'
דא"ש ועוד אבל התמרים
אין מתלק' בכל זה ומשמע
דאפי' בשעת הלוואה ופי'
ג'.